

"RAZILAŞDIRILMIŞDIR":

Azərbaycan Respublikasının

Mərkəzi Bankı



Baş direktor

Vüsal Qurbanov

"TƏSDİQ EDİLMİŞDİR":

"Meqa Sığorta"

Açıq Səhmdar Cəmiyyəti



İdarə Heyətinin sədri

Uğur İbrahimli

" 7 " August 2025-ci il

" 28 " iyul 2025-ci il

**FƏRDİ QƏZA SİĞORTASI
QAYDALARI**

I Fəsil Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu Qaydalarda və bu Qaydalar əsasında bağlanmış Sığorta müqavilələrində aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə olunur:

- **Sığortaçı** – Qanun əsasında sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;
- **Sığortalı** – sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;
- **Sığorta olunan** – Sığorta müqaviləsi əsasında əmlak mənafeləri sığortalanan şəxs; Əgər sığorta müqaviləsində başqa Sığorta olunan göstərilməmişdirsə, Sığortalı eyni zamanda Sığorta olunan hesab olunur.
- **Faydalanan şəxs** – Sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişi verilməli olan şəxsdir; Sığorta müqaviləsində Faydalanan şəxs qismində başqa şəxs nəzərdə tutulmamışdırsa, Sığortalı və (və ya) Sığorta olunan Faydalanan şəxs sayılır;
- **Sığorta obyekti** – Sığorta olunanın həyatı, sağlamlığı və əmək qabiliyyəti ilə bağlı Sığortalının qanuna zidd olmayan əmlak mənafeləri;
- **Sığorta hadisəsi** – qanunvericiliyə və ya Sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin Sığortalıya, Sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;
- **Sığorta müddəti** – sığorta risklərinin sığortalandığı müddət;
- **Sığorta məbləği** – sığortalanmış risklər üzrə Sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;
- **Sığorta tarifi** – sığorta haqqının hesablanması üçün müəyyən edilən faiz dərəcəsi;
- **Sığorta haqqı** – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində Sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada Sığortalının Sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;
- **Sığorta ödənişi** – sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq Sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;
- **Sığortanın ərazisi** – sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazi;
- **Ümumi əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi** – vaxt keçdikcə tam bərpa oluna bilən, ümumi əmək qabiliyyətinin müvəqqəti olaraq itirilməsi;
- **Ümumi əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi** (əlillik) – bədbəxt hadisə baş verəndən müəyyən vaxt keçdikdən sonra tam bərpa oluna bilməyən, ümumi əmək qabiliyyətinin tam və ya qismən itirilməsi.

Maddə 2. Sığorta predmeti

Bu Qaydalara əsasən sığorta predmeti Sığorta olunanların həyatı, sağlamlığı və əmək qabiliyyətidir.

Maddə 3. Sığorta sinfi

Bu Qaydalara əsasən təqdim olunan sığorta növü fərdi qəza sığortası sinfinə aiddir.

II Fəsil Sığorta təminatı

Maddə 4. Sığorta riskləri

- 4.1. Sığortaçı ilə Sığortalı razılığa gəlirlər ki, əgər sığortanın qüvvədə olduğu müddət ərzində bu Qaydaların istisnaların qüvvəsi altına düşməyən fərdi qəza hadisəsinin təsiri nəticəsində Sığorta olunanın həyat və sağlamlığına ziyan dəyərsə və ya o, həlak olarsa, Sığortaçı Sığorta olunana və ya onun qanuni vərəsələrinə Sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta məbləği çərçivəsində sığorta ödənişi verəcək.
- 4.2. Bu sığorta Sığorta olunanın həyat və sağlamlığına aşağıdakı ziyanın dəyməsinə səbəb olan fərdi qəzalara qarşı təminat verir:
 - 4.2.1. Ümumi əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi;
 - 4.2.2. Ümumi əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi;
 - 4.2.3. Ölüm.

Maddə 5. Fərdi qəza

- 5.1. "Fərdi qəza" sığortası dedikdə sığorta olunan bədbəxt hadisə nəticəsində öldükdə, ümumi, yaxud peşə əmək qabiliyyətini tam və ya qismən itirdikdə, yaxud bədbəxt hadisə nəticəsində sağlamlığına başqa cür xəsarət dəydikdə, müqavilədə müəyyən edilən məbləğdə, həmçinin sığorta olunanın əlavə

- xərclərinin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında ona sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan sığorta sinifi başa düşülür.
- 5.2. Fərdi Qəza – Şəxsin iradəsindən asılı olmadan qəflətən və gözlənilmədən baş verən, xarici amillərin təsiri nəticəsində yaranan bədən xəsarətləri, əlillik və ya ölüm hadisəsidir. Xəstəlik, patologiya və digər daxili səbəblər fərdi qəzalara aid edilmir.

Maddə 6. Sığorta təminatına məhdudiyyətlər

- 6.1. Aşağıdakı şəxslər sığorta təminatından istisna olunurlar:
- 6.1.1. I və II qrup əlillər;
 - 6.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanan zaman yaşı 16-dan az və ya 65-dən çox olan şəxslər;
 - 6.1.3. Narkoloji, psixonevroloji, vərəməqarşı, dəri-venereoloji dispanserlərdə uçota durmuş şəxslər;
 - 6.1.4. Sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman narkotik maddələrin, spirtli içkilərin və ya hər hansı zəhərləyici maddələrin təsiri altında olan şəxslər;
 - 6.1.5. Onkoloji xəstələr, ürək-damar çatışmamazlığı olan xəstələr, qazanılmış immün çatışmazlığı sindromu (QİÇS) ilə xəstələnmiş şəxslər, immün çatışmazlığı virusuna (İÇV) yoluxmuş şəxslər;
 - 6.1.6. Sığorta müqaviləsi bağlanan zaman psixi xəstəliyi olan şəxslər (əqli zəiflik, epilepsiya və sinir sisteminin digər pozuntuları).

Maddə 7. Sığorta risklərindən istisnalar

- 7.1. Bu sığorta aşağıdakı hadisə və halların təsirinin nəticəsi olaraq Sığorta olunanın həyat və sağlamlığına dəyən ziyanə qarşı təminat vermir:
- 7.1.1. Spirtli içkilərin, iflicin, epileptik tutmanın, Sığorta olunanın bütün bədənində təsir edən qıcolmanın digər növlərinin təsiri və ya Sığorta olunanın psixi pozuntuları və ya huşunu itirməsi nəticəsində baş verən fərdi qəzalar. Bu istisna səhhətin belə pozulması hallarının və ya epileptik tutmanın bu sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən fərdi qəza hadisəsinin nəticəsində baş verməsi hallarında tətbiq edilmir.
 - 7.1.2. Sığorta olunanın qəsdən cinayət əməlini törətməsi və ya törətmək cəhdi nəticəsində baş verən fərdi qəzalar;
 - 7.1.3. Bilavasitə və ya dolayı yolla hərbi əməliyyatlar, vətəndaş müharibəsi və digər hərbi tədbirlərlə bağlı baş verən fərdi qəzalar;
 - 7.1.4. Sığorta olunanın belə iğtişaşları təşkil edən şəxslərin tərəfindən çıxış etməsi şərtilə daxili iğtişaşların səbəb olduğu fərdi qəzalar;
 - 7.1.5. Aşağıdakı hallar nəticəsində sığorta olunanla bağlı baş verən fərdi qəza hadisələri:
 - a) Mühərriksiz uçuş vasitəsindən, mühərrikli deltaplandan, səsdən daha sürətlə hərəkət edən təyyarədən, kosmik uçuş vasitələrindən istifadə, həmçinin paraşütlə tullanma;
 - b) Sığorta olunanın təyyarəçi və ya uçuş aparatında heyət üzvü, həmçinin sərnişin olması;
 - c) Uçuş vasitələrindən istifadə etməklə işlərin görülməsi;
 - 7.1.6. Yüksək sürətin əldə edilməsi üçün nəqliyyat vasitəsindən təlim məqsədi ilə istifadə edilməsi hallarında nəqliyyat vasitəsinin sərnişini kimi idman tədbirlərində iştirak etməsi zamanı Sığorta olunanla baş verən fərdi qəzalar;
 - 7.1.7. Nüvə enerjisindən istifadə ilə bilavasitə və ya dolayı yolla əlaqəli olan fərdi qəzalar;
 - 7.1.8. Şüalanmanın səbəb olduğu səhhətin pozulması halları;
 - 7.1.9. Sığorta olunanın özünün öz üzərində və ya Sığortalının təlimatı ilə hər hansı digər şəxsin Sığortalıya tətbiq etdiyi terapevtik və ya təcili müayinə metodlarının tətbiqi nəticəsində Sığorta olunanın səhhətinə ziyan dəyməsi;
Lakin terapevtik və ya təcili müayinə, həmçinin rentgen diaqnostikasına zərurət, bu sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən sığorta hadisəsindən irəli gəlsə, sığorta təminatı öz qüvvəsini saxlamış sayılır.
 - 7.1.10. İnfeksiya;
Lakin sığorta təminatı, Sığorta olunanın bu Sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən fərdi qəza hadisəsinin nəticəsində infeksiyaya yoluxması halında öz qüvvəsini saxlayır. Özü-özlüyündə ciddi zədələnmiş klinik əlamətləri olmayan, lakin xəstəlik törədicilərinin orqanizmə dərhal və ya müəyyən müddətdən sonra daxil olmasına şərait yaradan dəri qatının və ya selikli qişanın zədələnməsi halları fərdi qəza hadisəsinin nəticəsində baş verən zədələnməyə aid edilmir.
 - 7.1.11. Sərt və ya maye şəkilli cisimlərin udulması nəticəsində yaranan zəhərlənmə;
 - 7.1.12. Qarın yırtığı;
Qarın yırtılığının sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən sığorta hadisəsinin səbəb olduğu xarici fiziki təsirin nəticəsində baş verməsi hallarında sığorta təminatı öz qüvvəsini saxlamaqda davam edir.
 - 7.1.13. Bağların zədələnməsi, həmçinin daxili qansızma və ya beyinə qansızması.
Səhhətin belə pozulmasının əsas səbəblərinin bu sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən sığorta hadisəsinin olması halında sığorta təminatı öz qüvvəsini saxlamaqda davam edir.
 - 7.1.14. Səbəbi baş vermiş hadisədən asılı olmayaraq yaranan psixi pozuntular;
 - 7.1.15. Hər hansı növdən olan xəstəlik;
 - 7.1.16. Sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönələn qərəzli hərəkətləri;

- 7.1.17. Nüvə partlayışının təsiri, radiasiya və radioaktiv partlayışının təsiri, radiasiya və radioaktiv şüalanma;
- 7.1.18. Mühəribə, hər cür xalq iğtişaşları, qiyam və tətilər;
- 7.1.19. Sığorta olunanın spirtli içkilərin, narkotik və ya zəhərli maddələrin təsiri altında olması;
- 7.1.20. İdarə edilməsi üçün xüsusi icazə tələb olunan nəqliyyat vasitəsinin belə icazə olmadan Sığorta olunan tərəfindən idarə edilməsi;
- 7.1.21. Sığorta olunanın da içərisində olduğu nəqliyyat vasitəsinin idarəsini sürücülük vəsiqəsi olmayan və ya spirtli içkilərin, narkotik və ya zəhərli maddələrin təsiri altında olan şəxsə verməsi;
- 7.1.22. Sığortalının və ya Sığorta olunanın fərdi qəzanın meydana gəlməsinə birbaşa və ya dolaylı yolla səbəb olan cinayət tərkibli əməl törətməsi və ya törətmək cəhdi;
- 7.1.23. Psixi və ya ağır əsəb pozuntuları, hipertoniya xəstəliyi (insult) epileptik ürəkkeçmələr (tutmalar);
- 7.1.24. Sunami, zəlzələ və ya vulkan püskürməsi;
- 7.1.25. Zöhrəvi xəstəliklər, qazanılmış immun çatışmazlığı sindromu (QİÇS) və immun çatışmazlığı virusu (İÇV) ilə əlaqədar meydana gələn bütün xəstəliklər;
- 7.1.26. Hamiləlik və ya doğuş;
- 7.1.27. Sığorta olunanın qəsdən özünü təhlükəyə məruz qoyması (insan həyatını xilas etmək cəhdləri istisna olmaqla), qəsdən özünə xəsarət yetirməsi, intihar və ya ona cəhd etməsi və ya tibbi məsləhətə riayət etməməsi;
- 7.1.28. Sığorta olunanın hər hansı yolla zəhərlənməsi;
- 7.2. Əgər Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu sığorta həmçinin aşağıdakıların səbəb olduğu ölüm və ya bədən xəsarəti hallarını əhatə etmir:
 - 7.2.1. Ov, alpinizm, planerizm, speleologiya (maralları öyrənməklə əlaqədar elm), paraşütlə tullanma, sualtı idman növləri, qış idman növləri, reqbi, polo, döyüş sənətləri, motosiklet və at sürmə, su xizək, hər hansı idman yarışlarında iştirak və ya belə yarışlara hazırlıq məşqlərində, həmçinin həyat və sağlamlıq üçün yüksək təhlükə yaradan məşğuliyyət.

Maddə 8. Sığortanın ərazisi

- 8.1. Bu Qaydalar əsasında verilən sığorta təminatı sığorta müqaviləsində göstərilmiş ərazi həddlərində baş verən fərdi qəzaları əhatə edir.
- 8.2. Sığorta müqaviləsində sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazi göstərilmədikdə sığorta təminatı yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədədir.

III Fəsil

Tərəflərin hüquq və vəzifələri

Maddə 9. Sığortaçının hüquqları

- 9.1. Sığortalının verdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;
- 9.2. Sığortalının sığortalanma haqqında ərizədə qoyulan suallara qəsdən həqiqətə uyğun olmayan cavablar verməsi sığorta müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra aşkar edildikdə, həmin müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etmək;
- 9.3. Qanunla və bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqlardan istifadə etmək.

Maddə 10. Sığortaçının vəzifələri

- 10.1. Sığortalıya bu Qaydalar əlavə edilmiş sığorta şəhadətnaməsi vermək və Sığortalını bu Qaydalarla tanış etmək;
- 10.2. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu göndərmək;
- 10.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində göstərilmiş halları istisna etməklə, Sığortalı haqqında məlumatları yaymamaq;
- 10.4. Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığorta ödənişini vermək;
- 10.5. Qanunla və bu Qaydalarda nəzərdə tutulan digər vəzifələri yerinə yetirmək.

Maddə 11. Sığortalının hüquqları

- 11.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçının müstəqil auditor tərəfindən təsdiqlənmiş illik balansı və fəaliyyətinin illik yekunlarına dair maliyyə nəticələri ilə tanış olmaq;
- 11.2. Sığorta şəhadətnaməsi itdiyi halda sığortaçıdan onun dublikatını almaq;
- 11.3. Sığorta müqaviləsinin şərtləri və bu Qaydalar barədə sığortaçıdan izahatlar almaq;
- 11.4. Sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsi təklifi ilə çıxış etmək;
- 11.5. Qanunla və bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqlardan istifadə etmək;
- 11.6. Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığorta ödənişini almaq.

Maddə 12. Sığortalının vəzifələri

- 12.1. Sığortalanma haqqında ərizədə qoyulan suallara doğru cavablar vermək;
- 12.2. Sığorta haqqını sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə və miqdarda ödəmək;
- 12.3. Sığortaçını sığorta hadisəsi barədə məlumatlandırmaq. Bu vəzifə faydalanan şəxs tərəfindən də yerinə

- yetirildikdə qənaətbəxş hesab edilir;
- 12.4. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalanma haqqında ərizə formasında göstərilən və özünə məlum olan, sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat vermək;
- 12.5. Qanunla və bu Qaydalarda nəzərdə tutulan digər vəzifələri yerinə yetirmək.

IV Fəsil

Sığorta məbləği və sığorta haqqı

Maddə 13. Sığorta məbləği

- 13.1. Sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddidir. Sığorta məbləği Sığortaçı tərəfindən Sığortalı ilə razılaşma əsasında müəyyən edilir və Sığorta müqaviləsində (şəhadətnaməsində) göstərilir.
- 13.2. Əgər Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta məbləği bu sığortanın qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən bütün sığorta hadisələri üzrə verilə biləcək sığorta ödənişinin maksimum məbləğini müəyyən edir.

Maddə 14. Sığorta haqqının hesablanması

- 14.1. Sığorta haqqının miqdarı və ya onun hesablanması və ödənilməsi qaydası Sığorta müqaviləsi (sığorta şəhadətnaməsi) ilə müəyyən edilir.
- 14.2. Sığorta haqqının həcmi Sığorta müqaviləsi bağlandığı an qüvvədə olan və sığorta məbləği əsasında müəyyən edilən sığorta tariflərinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilir.

Maddə 15. Sığorta haqqının ödənilməsi

Sığorta haqqının miqdarı və ya onun hesablanması və ödənilməsi qaydası sığorta müqaviləsi ilə hesablanır və həyata keçirilir.

Maddə 16. Sığorta haqqının vaxtında ödənilməməsi

- 16.1. Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə Sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu Qaydaların 16.2-ci bəndinin tələbini nəzərə alaraq yazılı surətdə 15 (on beş) günədək müddət müəyyən edə bilər.
- 16.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi Sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən bir aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

Maddə 17. Sığorta müqaviləsinin bağlanması qaydası

- 17.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı Sığorta müqaviləsini Sığortalı ilə bağlayır.
- 17.2. Sığortaçının tələbi ilə sığorta müqaviləsini bağlamaqdan ötrü Sığortalı özünə məlum olan, Sığortaçının sığorta riskinin dərəcəsini müəyyənləşdirməsinə təsir edə biləcək halları özündə əks etdirən, müəyyən olunmuş formada yazılı ərizəni dolduraraq Sığortaçıya təqdim etməlidir. Bu ərizə Sığorta müqaviləsinə əlavə olunur və onun tərkib hissəsi hesab edilir.
- 17.3. Sığortalının ərizəsində aşağıdakı məlumatlar öz əksini tapmalıdır:
- 17.3.1. Sığortalının adı (fiziki şəxs olduqda, həmçinin soyadı, atasının adı, ünvanı və telefon nömrəsi, FİN, hüquqi şəxs olduqda VÖEN – i)
- 17.3.2. Sığorta olunanların (mövcuddursa, faydalanan şəxsin) soyadı, adı, atasının adı, doğum tarixi, ünvanı və telefon nömrəsi, FİN));
- 17.3.3. Riskin dərəcəsini və sığorta haqqını müəyyənləşdirmək üçün lazım olan digər məlumatlar.
- 17.4. Sığorta müqaviləsi yazılı olaraq aşağıdakı hər hansı bir formada bağlanır:
- 17.4.1. Tərəflərin bu Qaydalar əsasında Sığorta müqaviləsini tərtib edərək qarşılıqlı imzalaması yolu ilə;
- 17.4.2. Bu Qaydalar ilə Sığortalının razı olmasını təsdiq etməsi şərti ilə Sığortaçı tərəfindən ona Sığorta şəhadətnaməsinin verilməsi yolu ilə;
- 17.5. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı özünə məlum olan, habelə Sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və sığorta müqaviləsindən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə Sığortaçıya məlumat verməlidir.
- 17.6. Eyni sığorta marağı ilə bağlı bir neçə sığortaçı ilə sığorta müqaviləsi bağlayan Sığortalı bu barədə sığortaçılardan hər birinə məlumat verməlidir. Həmin məlumatda digər sığortaçının adı və müvafiq sığorta məbləği göstərilməlidir. Tələb edildikdə bu məlumatları təsdiq edən müvafiq sənədlər təqdim olunmalıdır.
- 17.7. Sığorta obyektini bir neçə sığortaçıda sığortaladıqda, Sığortaçılar Sığortalı qarşısında birgə məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 18. Sığorta müqaviləsinə əlavələr və dəyişikliklər edilməsi və xitam verilməsi qaydası

- 18.1. Sığorta müqaviləsinə edilən əlavələr və dəyişikliklər yazılı formada tərtib olunmalı və hər iki tərəfdən imzalanmalıdır.
- 18.2. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:
- 18.2.1. Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

- 18.2.2. Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, Sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya Sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda;
- 18.2.3. Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;
- 18.2.4. Sığortaçı Sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;
- 18.2.5. Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;
- 18.2.6. Sığortalı sığorta haqqını Sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;
- 18.2.7. Sığortalı və ya Sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə;
- 18.2.8. Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş digər hallarda.
- 18.3. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə Sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, Sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

Maddə 19. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermə ilə bağlı xəbərdar etmə

- 19.1. Bu Qaydaların 18.2-ci bəndində göstərilən hallarda Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda, 19.2-ci bənd nəzərə alınmaqla Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.
- 19.2. Bu qaydaların 18.2.7-ci bəndinə uyğun olaraq Sığortalının və ya Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən, bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 (otuz) gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 (altmış) gün, üç aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 (beş) iş günü əvvəl), tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərməlidir. Belə bildiriş Sığorta müqaviləsinin xitam tarixini özündə əks etdirməklə Sığortalının və ya Sığortaçının Sığorta müqaviləsində göstərilən ünvanına göndərildikdə Sığorta müqaviləsi bildirişdə göstərilən tarixdən xitam edilmiş sayılır. Bu bildirişin poçt vasitəsilə göndərilməsi, yuxarıda göstəriləyi kimi, həmin xəbərdarlığın edilməsi faktının sübut edilməsi üçün kifayətdir və Sığorta müqaviləsi bildirişdə göstərilən tarixdən və vaxtdan etibarsız sayılacaq.

Maddə 20. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

- 20.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, Sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənəşib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənəşib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.
- 20.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır.
- 20.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anındakı sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılmır.
- 20.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anındakı Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının Sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 20.1-ci və 20.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

Maddə 21. Sığorta müqaviləsində əlavə şərtlərin nəzərdə tutulması

Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı və Sığortaçı qanunvericiliyə zidd olmayan başqa şərtlər barədə razılığa gələ bilərlər.

Maddə 22. Sığorta müqaviləsinin qüvvəyə minməsi

Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, Sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 23. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu zaman tərəflərin qarşılıqlı münasibətləri

- 23.1. Sığortalı sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan və Sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən sığorta riskinin artması ilə bağlı bütün hallar barədə Sığortaçıya məlumat verməlidir.
- 23.2. Sığorta riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına təsir göstərə bilən hallar haqqında məlumatı aldıqdan sonra Sığortaçı:
- 23.2.1. Sığorta müqaviləsinə müvafiq dəyişikliklər edə bilər;
- 23.2.2. Əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb edə bilər;
- 23.2.3. Bu şərait yarandıqdan sonra Sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər.

V Fəsil

Sığorta hadisəsi zamanı ediləcək hərəkətlər

Maddə 24. Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının vəzifələri

- 24.1. Bu Qaydalar əsasında bağlanmış Sığorta müqaviləsi üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə Sığortalı və ya Sığorta olunan şəxs, yaxud Faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində Sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.
- 24.2. Sığortalı Sığortaçıya araşdırma aparmağa və ona zərərin baş verdiyi şəraiti, onun xarakteri və həcmi müəyyənləşdirmək üçün əhəmiyyət daşıyan sənədlərlə maneəsiz tanış olmaq imkanını verməlidir.
- 24.3. Sığortalıya, Sığorta olunan və ya Faydalanan şəxsə sığorta ödənişi verildikdən sonra Sığortalının itkiləri üçüncü şəxslər tərəfindən tam şəkildə, yaxud qismən ödənilərsə, o cümlədən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş iddia müddəti ərzində qanuna görə Sığortalını sığorta təminatını əldə etmək hüququndan tam şəkildə və ya qismən məhrum edən şərait yaranarsa, Sığortalı üçüncü şəxslərdən vəsaitləri aldıqdan sonra və ya yuxarıda qeyd olunan şərait yarandıqdan sonra 5 (beş) iş günü ərzində müvafiq məbləği geri qaytarmalıdır.

Maddə 25. Ziyanın qarşısının alınması və həcmi azaldılması

Bu sığorta ilə əhatə olunmasından asılı olmayaraq, Sığortalı və ya Sığorta olunan artıq baş vermiş istənilən zərər, xəsarət və yaranmış məsuliyyətin azaldılması və gələcəkdə baş verə biləcək belə halların qarşısının alınması məqsədi ilə bütün ağılabatan və zəruri tədbirləri görməyə, o cümlədən tibbi yardım üçün müraciət etməyə və yardım göstərən həkimin bütün tövsiyələrini yerinə yetirməyə borcludur. Sığortalının və ya Sığorta olunanın belə tədbirləri görməməsinin birbaşa və ya dolayı nəticəsi olaraq baş vermiş istənilən zərər, xəsarət və yaranmış məsuliyyətə münasibətdə sığorta təminatı verilmir. Belə tədbirlər həyata keçirilərkən Sığortalı və Sığorta olunan Sığortaçının verdiyi bütün təlimatları yerinə yetirməyə borcludurlar.

Maddə 26. Sığortaçı tərəfindən nəzarət

- 26.1. Sığortalı sığorta hadisəsinə aid bütün sənədləri və məlumatı Sığortaçıya təqdim etmək, həmçinin sığorta hadisəsi ilə bağlı məsələlərə baxan səlahiyyətli dövlət orqanlarının bütün hərəkətləri barədə təxirə salınmadan məlumat vermək öhdəliyi daşıyır.
- 26.2. Sığortaçının Sığorta olunanı əlavə tibbi müayinədən keçirmək hüququ vardır.

VI Fəsil

Sığorta ödənişi

Maddə 27. Sığorta ödənişinin həcmi

- 27.1. Sığorta ödənişinin həcmi fərdi qəza hadisəsi nəticəsində alınan xəsarətin ağırlığından asılı olmaqla sığorta məbləğinin aşağıdakı faizlərini təşkil edir:

27.1.1. Ölüm – 100 %;

27.1.2. Ümumi əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi:

Variant A. Aşağıdakı əlillik qrupları üzrə:

81-100 faiz əlillik (I dərəcə) – 80 %

61-80 faiz əlillik (II dərəcə) – 60%

31-60 faiz əlillik (III dərəcə) – 40 %

Variant B. Aşağıdakı sığorta ödənişləri cədvəli əsasında:

ƏLİLLİK	Sığorta ödənişləri cəmi, Sığorta məbləğinin faiz nisbətində
Hər iki gözdə görmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	100

Tam müalicə olunmaz psixoz	100	
Hər iki qolun və ya hər iki əlin itirilməsi	100	
Hər iki qulağın travma mənşəyi ilə tam karlıqını	100	
Aşağı çənənin çıxardılması	100	
Nitqin tam itirilməsi	100	
Bir qolun və bir ayağın tam itirilməsi	100	
Bir qolun və bir ayaq pəncəsinin tam itirilməsi	100	
Bir əlin və bir ayaq pəncəsinin tam itirilməsi	100	
Bir əlin və bir ayağın tam itirilməsi	100	
Hər iki ayağın tam itirilməsi	100	
Hər iki ayaq pəncəsinin tam itirilməsi	100	
BAŞ		
Kəllə sümüyünün bütün qalınlığı boyu zədələnməsi:		
- ən azı 6 sm ² olan səth	60	
- 3 sm ² – dən 6 sm ² – dək olan səth	30	
- 3 sm ² – dən az olan səth	20	
Aşağı çənənin qismən, qalxan hissənin bütünlükdə və ya yuxarı çənə sümüyünün yarısının çıxardılması	40	
Bir gözün tam itirilməsi	40	
Bir qulağın tam karlığı	30	
YUXARI ƏTRAFLAR		
	Sağ	Sol
Bir qolun və ya bir əlin itirilməsi	60	50
Qol sümük maddəsinin əsaslı zədələnməsi (müəyyənləşdirilmiş və müalicə olunmaz zədələnmə)	50	40
Yuxarı ətrafların tam iflici (sinirlərin müalicə olunmaz zədələnməsi)	65	55

Dolanan sinirin tam iflici	20	15
Bazunun anikolozu	40	30
Əlverişli vəziyyətdə fiksə edilərək dirsəyin ankilozu (düz bucaqdan 15 dərəcə aralı)	25	20
Əlverişsiz vəziyyətdə fiksə edilərək dirsəyin ankilozu	40	35
İki bazu önü sümük maddəsinin əsaslı itirilməsi (müəyyənləşdirilmiş və müalicə olunmaz zədələnmə)	40	30
Orta sinirin tam iflici	45	35
Bağlama yerində mil sinirinin tam iflici	40	35
Bazu önünün mil sinirinin tam iflici	30	25
Əlin mil sinirinin tam iflici	20	15
Dirsək sinirinin tam iflici	30	25
Biləyin əlverişli vəziyyətdə fiksə edilərək ankilozu (düz və əlin üstü vəziyyətdə)	20	15
Biləyin əlverişsiz vəziyyətdə fiksə edilərək ankilozu (bükmə və deformasiyalı açma və ya çevrilmiş vəziyyətdə)	30	25
Baş barmağın tam itirilməsi	20	15
Baş barmağın qismən itirilməsi (dırnaq falanqası)	10	5
Baş barmağın tam ankilozu	20	15
Şəhadət barmağının tam amputasiyası	15	10
Şəhadət barmağının iki barmaq sümüyünün tam itirilməsi	10	8
Şəhadət barmağının dırnaq falanqasının tam itirilməsi	5	3
Baş barmağın və şəhadət barmağının eyni zamanda amputasiyası	35	25
Şəhadət barmağından savayı baş barmağın və digər barmağın tam itirilməsi	25	20
Baş və şəhadət barmağından savayı iki barmağın tam itirilməsi	12	8
Baş və şəhadət barmağından savayı üç barmağın tam itirilməsi	20	15
Baş barmaq daxil olmaqla dörd barmağın itirilməsi	45	40

Baş barmaqdan savayı dörd barmağın itirilməsi	40	35
Orta barmağın tam itirilməsi	10	8
Baş və şəhadət barmaqlarından savayı bir barmağın tam itirilməsi	7	3
AŞAĞI ƏTRAFLAR		
Ombanın (yuxarı hissəsinin) tam itirilməsi	60	
Ombanın (aşağı hissəsinin) və ayağın tam itirilməsi	50	
Ayaq pəncəsinin tam itirilməsi (baldır ayaq barmağının disartikulyasiyası (parçalara bölünməsi))	45	
Ayaq pəncəsinin qismən itirilməsi Topuqaltı sümüyün disartikulyasiyası (parçalara bölünməsi)	40	
Ayaq pəncəsinin qismən itirilməsi (orta ayaq dırnağının disartikulyasiyası (parçalara bölünməsi))	35	
Ayaq pəncəsinin qismən itirilməsi (ayaq darağı-ayaq dırnağı arxasının disartikulyasiyası (parçalara bölünməsi))	30	
Aşağı ətrafların tam iflici (sinirlərin müalicə olunmaz zədələnməsi)	60	
Xarici dizaltı sinirin tam iflici	30	
Daxili dizaltı sinirin tam iflici	20	
İki sinirin tam iflici (xarici dizaltı sinirin və daxili dizaltı sinirin tam iflici)	40	
Ombanın yan hissəsinin ankilozu	40	
Dizin ankilozu	20	
Ombanın və ya hər iki ayaq sümüklərinin sümük maddəsinin itirilməsi (müalicə olunmaz hal)	60	
Diz qapağının sümük maddəsinin itirilməsi və bununla bağlı fraqmentlərin əsaslı ayrılması və ayağın uzadılması (dartılması) zamanı hərəkətlərin məhdudlaşması	40	
Diz qapağının itirilməsi, hərəkətlərin saxlanması şərti ilə	20	
Aşağı ətrafların ən azı 5 sm qısaldılması	30	
Aşağı ətrafların 3 sm-dən 5 sm-ə dək qısaldılması	20	
Aşağı ətrafların 1 sm-dən 3-sm-dək qısaldılması	10	

Ayaq pəncəsinin bütün barmaqlarının amputasiyası	25
Ayaq pəncəsinin baş barmağı da daxil olmaqla dörd barmağın amputasiyası	20
Ayaq pəncəsinin dörd barmağının tam itirilməsi	10
Ayaq pəncəsinin baş barmağının tam itirilməsi	10
Ayaq pəncəsinin iki barmağının tam itirilməsi	5
Ayaq pəncəsinin, baş barmaqdan savayı bir barmağın amputasiyası	3

27.1.3. Sınıqlar:

	Omba və ya çanaq sümüyünün sınığı (bud sümüyü və bütümdən savayı):	
1	a) Çoxsaylı sınıqlar (ən azı biri ağır və biri tam) b) Bütün digər ağır sınıqlar c) Çoxsaylı sınıqlar, ən azı biri tam ç) Bütün digər sınıqlar	100 50 30 20
2	Omba və dabanın sınığı: a) Çoxsaylı sınıqlar (ən azı biri ağır biri tam) b) Bütün digər ağır sınıqlar c) Çoxsaylı sınıqlar, ən azı biri tam ç) Bütün digər sınıqlar	50 40 30 20
3	Baldır, körpücük sümüyü, topuq, dirsek oynaqı, bazu və ya bazu önü sümüyünün sınığı (bilək daxil olmaqla, lakin mil sümüyünün kəsik sınığı istisna olmaqla): a) Çoxsaylı sınıqlar (ən azı biri ağır və biri tam) b) Bütün digər sınıqlar c) Çoxsaylı sınıqlar, ən azı biri tam ç) Bütün digər ağır sınıqlar	40 30 20 12
4	Aşağı çənənin sınığı: a) Çoxsaylı sınıqlar (ən azı biri ağır və biri tam) b) Bütün digər ağır sınıqlar c) Çoxsaylı sınıqlar, ən azı biri tam ç) Bütün digər sınıqlar	30 20 16 8
5	Kürək, diz qapağı, döş sümüyü, əlin (barmaqlar və biləkdən savayı), ayaq pəncəsinin sınığı (barmaqlar və dabandan savayı) sınığı:	

	a) Bütün digər ağır sınıqlar	20
	b) Bütün digər sınıqlar	10
6	Bazu önü mil sümüyünün klassik sınığı: a) Ağır sınıqlar	20
	b) Bütün digər sınıqlar	10
7	Onurğa sütununun sınıqları (büzdümdən savayı bütün fəqərələr): a) Bütün kompresyon sınıqlar b) Bütün tinəbənzər, köndələn çıxıntılar və ya çanaq sümüyünün sınığı d) Onurğa sütununun bütün digər sınıqları	20 20 10
8	Bir və ya bir neçə qabırğanın, almacıq sümüyünün, büzdümün, yuxarı çənənin, burunun, bir və ya bir neçə ayaq barmaqlarının, bir və ya bir neçə əl barmaqlarının sınığı:	
	a) Çoxsaylı sınıqlar (ən azı biri ağır və biri tam)	16
	b) Bütün digər ağır sınıqlar	12
	c) Çoxsaylı sınıqlar, ən azı biri tam	8
	ç) Bütün digər sınıqlar	4

Xüsusi anlayışlar:

- İtirilmə: əl, ayaq pəncəsi, qol və ya ayağın itirilməsi, bədən üzvünün fiziki yolla ayrılması və ya onun funksiyalarının tam və ya daimi olaraq itirilməsi deməkdir;
- Eşitmə qabiliyyətinin itirilməsi: eşitmə qabiliyyətinin tam və bərpasız itirilməsi deməkdir;
- Nitqin itirilməsi: nitqin tam və ya bərpasız itirilməsi deməkdir;
- Gözün itirilməsi: görmə qabiliyyətinin tam və bərpasız olaraq itirilməsi deməkdir. Əgər göz korreksiyasından sonra görmə qabiliyyəti 3/60 və ya Şnellen (Snellen) cədvəli üzrə bundan az olaraq qalırsa, belə hal baş vermiş hesab edilir.

Xüsusi müddəalar:

- Əl barmaqlarının (baş və şəhadət barmaqlarından savayı) və ayaq pəncəsinin barmaqlarının (baş barmaqdan savayı) ankilozu bu bədən üzvlərinin itirilməsi üzrə ödənilməli olan ödənişin yalnız 50%-ə qədər haqq verir;
 - Əgər sığorta olunan solaxaydırsa və bunun ərizə formasında qeyd etmiş və ya rəsmi olaraq solaxay kimi qəbul edildirsə, bu halda sol və ya sağ əl-ayağın müxtəlif əlilliyinə görə müəyyən edilmiş faiz nisbətlərinin yerləri dəyişdiriləcəkdir.
- 27.2. Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti ümumi itirilməsi zamanı əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin 60-ci təqvim günündən başlayaraq 120 gün müddətində ümumi sığorta məbləğinin (qrup halında sığorta zamanı hər bir sığorta olunana münasibətdə) 75%-ni aşmamaq şərtlə əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin hər gününə görə - 30 (otuz) manat məbləğində sığorta ödənişi veriləcək.
- 27.3. Yanıqların olması halında sığorta ödənişi, bu maddənin 27.1.2-ci bəndində müəyyən edilmiş əlillik dərəcələri əsasında verilir.

Maddə 28. Fərdi qəza hadisəsinin nəticələrinin təzahür müddəti

- 28.1. Ölüm bədbəxt hadisənin baş verdiyi andan 12 ay müddətində baş verərsə, bədbəxt hadisə nəticəsində baş vermiş ölüm hesab olunur.
- 28.2. Bədbəxt hadisənin nəticəsində əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsinə görə ödəniş Sığortalının (Sığorta olunanın) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın qərarı ilə onun orqanizminin funksiyalarının pozulması faizinə uyğun əlillik müəyyən edilməklə müddətsiz əmək qabiliyyətsiz hesab olunduğu halda verilir.

Maddə 29. Sığorta müqaviləsində göstərilməyən bədən xəsarətləri

Sığorta müqaviləsində göstərilməyən bədən xəsarətləri nəticəsində əmək qabiliyyətinin hər hansı daimi itirilməsinə görə ödəniş Sığorta olunanın məşğuliyyət növü nəzərə alınmadan, həmin bədən xəsarətlərinin Sığorta olunanın daimi əmək qabiliyyətinin itirilməsinə təsiri dərəcəsinin, bu Sığorta müqaviləsində göstərilmiş bədən xəsarətlərinin Sığorta olunanın ümumi əmək qabiliyyətinin itirilməsinə təsiri dərəcəsi ilə müqayisə etmək yolu ilə müəyyən edilərək analoji qaydada verilməlidir.

Maddə 30. Bir neçə xəsarət üzrə sığorta ödənişi

- 30.1. Bir bədbəxt hadisə nəticəsində eyni vaxtda bir neçə bədən xəsarəti alınarsa, sığorta ödənişinin həcmi xəsarət üçün nəzərdə tutulmuş sığorta ödənişi hissələrinin cəmləşdirilməsi yolu ilə müəyyən olunur.
- 30.2. Bir və ya bir neçə bədbəxt hadisə nəticəsində bədənə bir neçə ayrı hissəsinin (bilək, əl, pəncə, ayaq) aldığı xəsarətə münasibətdə ödənişin ümumi məbləği bədənə bütün hissələrindən istifadə imkanlarının itirilməsi və ya fiziki olaraq itirilməsi zamanı verilən sığorta ödənişi məbləğini aşmır.

Maddə 31. Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə sığorta ödənişi

Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə ödəniş yalnız həmin sığorta hadisəsi üzrə əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin tam vaxtı müəyyən olunduqdan sonra həyata keçirilir.

Maddə 32. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlərin siyahısı

Sığorta ödənişinin verilməsi haqqında qərar qəbul etmək üçün Sığortalı Sığortacıya aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:

- 32.1. Sığorta hadisəsi haqqında yazılı ərizə;
- 32.2. Əmək qabiliyyəti müvəqqəti itirildikdə - əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi vəərəqəsinin surəti
- 32.3. Əmək qabiliyyəti daimi itirildikdə - Tibbi Sosial Ekspert Komissiyasının arayışının surəti
- 32.4. Ölüm zamanı - VVAQ orqanının arayışının surəti aid edilir.

Maddə 33. Sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi qaydası və şərtləri

- 33.1. Sığortacı sığorta ödənişini Sığortalı, Sığorta olunana və ya onun qanuni vəərəsələrinə ödəyir.
- 33.2. Sığorta ödənişinin miqdarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydası bu Qaydalara əsasən bağlanan Sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilir.
- 33.3. Sığorta müqaviləsində azadolma məbləği nəzərdə tutulduğu halda, sığorta ödənişi azadolma məbləği çıxılmaqla ödənilir.
- 33.4. Sığorta ödənişinin verilməsi zamanı Sığortacı sığorta ödənişi məbləğindən Sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.
- 33.5. Sığortacı bu Qaydaların 32-ci maddəsində sadalanan sənədlərdən sonuncusunu aldıqdan sonra 7 (yeddi) iş günü ərzində sığorta ödənişini verməli, yaxud da sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.
- 33.6. Qanunvericilikdə və ya bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş əsaslar aşkar olunduqda və ya əmələ gəldikdə, Sığortacı verilmiş sığorta ödənişinin geri qaytarılması tələbini irəli sürmək hüququna malikdir.

Maddə 34. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtinanın əsasları

Əgər Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı halların nəticəsində ortaya çıxan istənilən zərərlərin bu sığorta ilə əvəzi ödənilmir və sığorta ödənişinin verilməsindən imtina edilir.

- 34.1. Bu Qaydaların 23.1 və 26.1-ci bəndlərinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində, o cümlədən sığorta predmeti və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində Sığortalının Sığortacıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində Sığortalının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeələri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda;
- 34.2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
- 34.3. Sığorta müqaviləsi və ya qanunla hərbi risklərin sığortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;
- 34.4. Baş vermiş hadisənin Sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;
- 34.5. Sığorta hadisəsinin sığorta haqqının növbəti hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 (on beş) gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;
- 34.6. Sığorta hadisəsinin bu Qaydaların 16.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş halda Sığortalının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 (üç) gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;
- 34.7. Sığortalı tərəfindən sığorta hadisəsinin baş verməsinə və ya zərərin həcmi artmasına gətirib çıxaran, sığorta müqaviləsinə, bu qaydaya və ya qanunvericiliyə əsasən ona həvalə edilən öhdəlik və şərtləri yerinə yetirmədiyi təqdirdə Sığortalının verməməyə haqlı olduğu sığorta ödənişinin məbləği belə yerinə

yetirilməmənin sığorta hadisəsinin baş verməsinə və ya zərərin həcmnin artmasına təsir dərəcəsinə müvafiq olmalıdır.

Maddə 35. Sığorta müqaviləsinin şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflərin məsuliyyəti

Sığorta müqaviləsinin şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 36. Mübahisələrin həlli qaydası

Bu Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn mübahisələr Sığortaçı ilə Sığortalı arasında danışıqlar yolu ilə, tərəflər razılığa gələ bilmədikdə isə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri tərəfindən həll edilir.

Maddə 37. Tarif dərəcələrinin əsaslandırılması

Tarif dərəcələri əsaslandırılarkən əvvəlcə netto dərəcələr hesablanır. Netto dərəcələrin hesablanması aşağıdakı məlumatlardan istifadə edilir:

1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı - $(q)=0.017$;
2. Bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta məbləği - $(S_o)=61\ 882$ AZN;
3. Bir sığorta hadisəsi üzrə orta sığorta ödənişi - $(S_ö)=152$ AZN;
4. Bağlanacaq sığorta müqavilələrinin sayı - $(n)=981$;
5. Netto dərəcə - (T_n) ;
6. Netto dərəcənin əsas hissəsi - $(T_ə)$;
7. Risk üstəliyi - (T_r) ;

Sığorta olunan risk üzrə netto-dərəcə (T_n) üçün aşağıdakı düstur doğrudur:

$$T_n = T_ə + T_r$$

Netto dərəcənin əsas hissəsi 100 AZN sığorta məbləğinə uyğun olaraq aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$(T_ə) = 100 \times (q) \times (S_ö) / (S_o) = 100 \times 0.017 \times 152 / 61882 = 0.004 \text{ AZN}$$

Burada risk üstəliyini hesablamaq üçün təminat ehtimalını 0,99 götürdük. Bu halda həmin ehtimala uyğun əmsal $\alpha(\gamma) = 3$ olur. $\alpha(\gamma)$ - nın γ - dan (γ - təhlükəsizliyin təminatı adlanır) asılı olan qiymətləri aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

γ	0.84	0.90	0.95	0.98	0.9986
$\alpha(\gamma)$	1	1.3	1.645	2,0	3,0

Sığorta müddəti 1 il təşkil edir.

Risk üstəliyi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$(T_r) = 1.2 \times (T_ə) \times \alpha \times ((1-(q)) / ((n) \times (q)))^{1/2} = 1.2 \times 0.004 \times 3 \times ((1-0.017) / (0.017 \times 981))^{1/2} = 0.003 \text{ AZN}$$

$$(T_n) = (T_ə) + (T_r) = 0.004 + 0.003 = 0.007 \text{ AZN}$$

Tarif dərəcəsinin strukturu: netto dərəcə - 50%, yükləmə - 50%. O cümlədən işlərin aparılması xərci 45%, tarif mənfəəti - 5%.

Brutto dərəcəni (T_b) ilə işarə edək. Onda brutto dərəcənin hesablanması düsturuna əsasən

$$(T_b) = (T_n) / (1-f) = 0.007 / (1-0.5) = 0.007 / 0.5 = 0.014 \text{ AZN}$$

Sığortanın şərtlərindən asılı olaraq baza tarif dərəcəsi azaldıcı və artırıcı əmsallar hesabına diferensiallaşdırılır.

	Tarifə təsir edən risk faktorları	Artırıcı əmsallar
1	Sığorta məbləği (limiti) həcmindən asılı olaraq	1-4,99
2	Azadolma məbləği	1
	Azadolma tətbiq edilməklə	-
	Azadolma tətbiq edilməməklə	1
3	Sığorta ərazisi ölkə xaricində olarsa	1-2,88
4	Sığortalının zərər tarixçəsi	1-4,99

	Sığorta hadisəsi üzrə sığorta ödənişi verilmişdir	1-4,99
	Sığorta hadisəsi baş verməmişdir	-
5	Sığorta haqqının ödəniş şəkli	1-2,99
	Birdəfəlik	-
	Hissəvi	1-2,99

Əlavə sığorta təminatından asılı olaraq baza tarif dərəcəsinə aşağıdakı artırıcı əmsallar tətbiq olunur.

- Motosiklet və motorlu velosiped sürmək və onlara minmək-75%-dək
- Açıq dənizdə balıqçılıq, balıq ovu, qaban və digər vəhşi heyvanların ovlanması və dağ yüksəkliklərində ovçuluq - 65%-dək
- Ov, alpinizm, planerizm, speleologiya (mağaraları öyrənməklə əlaqədar elm), paraşütlə tullanma, sualtı idman növləri, qış idman növləri, reqbi, polo, döyüş sənətləri, motosiklet və at yarışları, su xizək yarışları; hər hansı idman yarışlarında və ya belə yarışlara məşqlər, həmçinin həyat və sağlamlıq üçün yüksək təhlükə yaradan hər hansı digər fəaliyyətlərdə iştirak - 70%-dək
- Bütün növ idman müsabiqələri, sürət yarışları - 70%-dək
- Sərnişin kimi uçmaq halı istisna olmaqla, havada bütün növ uçuşlar və həmçinin təlim uçuşları - 70%-dək

Sığorta müqaviləsinin müddəti 1 ildən az olduqda, aşağıdakı cədvəldə göstərilən əmsallar Baza sığorta tarifinə tətbiq edilir.

Sığorta müqaviləsinin müddəti (aylarla)										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sığorta haqqı (illik SH-nın % - i)										
20%	30%	40%	50%	60%	70%	75%	80%	85%	90%	95%

Qeyd: Tarif dərəcəsi intervalı yuxarıda qeyd olunmuş işlərin aparılması xərcləri və tarif mənfəətinə uyğun hesablanmışdır, işlərin aparılması xərcləri və tarif mənfəəti xüsusi hallarda dəyişilə bilər. O cümlədən, istisna hallarda yuxarıda qeyd olunan yekun tarif dərəcələrinin üst (maksimum) həddi sığortaçı tərəfindən artırıla bilər. Tarif dərəcələrinə azaldıcı/artırıcı əmsalları tətbiq etdikdə tarif intervalı (0,0028%-8,17%) olur.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə almaqla yekun tarif dərəcəsi 0,0028%- 10,00% aralığında dəyişir.